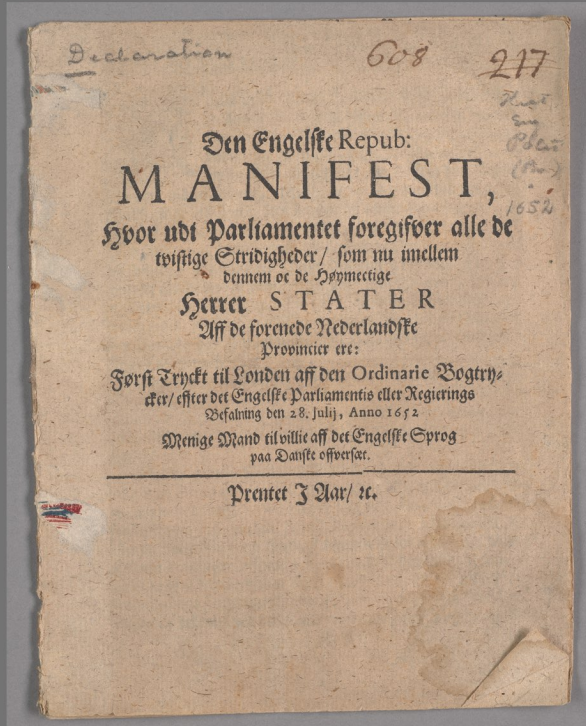

A declaration of the parliament of the Commonwealth of England, ...

Handschrift // / I25 B II c Br. 1652 Declaration

Tillkomstår 1652.

Digitaliserad år 2019

Den Engelske Repub:

MANIFEST,

Hvor udi Parlamentet foregifsøer alle de
twistige Stridigheder / som nu imellem
dennem oc de Høymectige

Herrer S T A T E R

Aff de forenede Nederlandste
Provincier ere:

Først Tryckt til Londen aff den Ordinarie Bogtry-
cker/ effter det Engelske Parliamentis eller Regierings
Befalning den 28. Julij, Anno 1652

Menige Mand tilvillie aff det Engelske Sprog
paa Danske offversæt.

Prentet 3 Aar/ ic.

212
oc andre / lige paa den samme Tid der Princken med sit Anhang sig hafde foretaget (som meget vel vitterlige er) et Tyranni imod Provinzierne at oprette / oc dennem under deris forrige Traldom at bringe / som hannem oc stærlig var angangen / i synderlighed med det Anslag paa Amsterdam / hvileket bedre hos dennem er be-
vust end hos os / ey heller egentlig i denne *declaration* henhører / ey heller hafver mand Lust at osverveje oc betracte de blodige oc Fiend-
lige Syncker imod de Engelske til Ambon begangen / hvorfor til *da-*
to endnu ingen *satisfaction* er giort / uanseet om denne saa vel som andre Sager (denne icke u-lig) offte oc mange gange er bleven anholden.

Hvor effter denne Nation hafver hafte saadan en *Affection* til det Nederlandske Folk / saa vel som deris Frsheds *Stabilering* / *Tra-*
fiqvens Bestyrckelse paa begge Sider / i synderlighed til den sande Protestantiske Religions Befordrelse / hvor til de sig begge be-
kiende / hvileken oc formedelst god *Correspondentis* Benskab mectig hos dennem skulle hafve til taget; I synderlighed effterdi de hos en
Part *Gouvernerne* aff samme Provincier / ved deris frivillige *Con-*
tribution til de arme *Protestanter* udi Irland / formerckte; At / saa snart Sagen her vid G:Vds naadige Bistand lidet til nogen *Con-*
sistentie var kommen / da Parlamentet en *Resident* til de General
Herrer Stater osverskicket / hvileken de sig *expresse* udi veigrede at
empfangen / som dennem selff nock som er bekient.

Effter dette der Sagen ved G:Vds naadige Bistand fik nogen bedre Fremgang / oc *affectionen* endnu fremdelis imod dennem
continuerede, sende Parlamentet atter en anden verdigere Person at være deris *Resident*, *Doctor Dorislaer*, med fuldkommen *Instru-*
ction at tilsee paa hvad Maneer de rette Middell kunde treffis; Men een aff disse *Publici Ministri*, *Doctor Dorislar* effter sin An-
komst til den Haag (de General Staders *Residentz*) bleff strax Barbariske vis offentlig formyred; Om hvileken Mord dend
gandske Verden maa dømmen som om en affskyelig Gierning / hvil-
cken

219
610
cken sig icke allene imod alle Folckes Rette oc Regler / men oc imod all
Menniskelig Natur selff henstreckte: Men hvor ringe Omhyg-
geligheds Flid de anvende / samme Mordere enten paa serff Gier-
ning eller der efter at lade angribe / uanseet der tit oc ofte høylig om-
blef anholden / det veed de vel / oc maa oesaa her om røris.

Her imod / der de Stater for noget siden deris *Ambassadeurs*,
Herr Boreel / Kenhvo oc Joachimi udi voris sidste Rørligheds
Tid fremsende / med sorgisvende all god *devor* som dog icke andet
udi Gierningen var end *Correspondentz* med Fienden / oc Middell
til Bistand mod dennem / de vare tilskickede at giøre / dette sampt de
imod Parlamentet bevistde *despecter*, var samme *Ambassadeurs*
Forrettelse / oc enddog hvor høylig de efter sedvanlig Brug hafde
forskyldt / er dennem alligevel ingen *incivilitet* eller Arrighed blef-
ven bevist / men allene deris *Comportement* *Principalerne* tilkiende-
givet / oc *reparation* begieret / men vi icke hafve været saa værdige
nogen at maatte erlange.

Effter dette altsammen / der det G:Vd Allermectigste behagede
med disse besværlige *affairer* udi Engeland at giøre en Ende / oc
ingen Fæstninger mere var under Fiendernis Gevalt / ey heller de
nogen Mact videre kunde bringe til Beye / men alting til Rolighed
oc Fred henbract / distigeste alting udi Irland udi god Stand var /
saavelsom de meste Steder oc Byer udi Landet under Perlamentets
Hænder / Item hvis udi Skotland var at forrette god Fremgang
hafde / oc ingen *occasion* forhaande var / til Staterne deris Tilfluct
om nogen *assistentz* at hafve / som Pralamentet skulle være bengdi-
get / om de som andre Staters Brug er / til deris Naboer hafde
henseet; Dog alligevel blefve de ved deris forrige *affection* oc Sen-
tens formedelst den store *importantz* som dette Benskab imellem
begge *Republiqver* at *maintenere* den Protestantiske Religion oc
interesse, med bringer / hvor paa Fienden saa hestig hafde sit Dye /
saavelsom det gemeene beste oc Frsheden.

Da fremstickedte Parlamentet en anseelig *Ambassada* til Staterne/ hvilkken de hafde givet Fuldmact oc *instruction*, alle forige Stridigheder at bilegge/ oc en fast forbundnis at giøre/ saa vit med god *respect* oc rette denne *Nation* saavel som paa begge Sider skee kunde; Ja/ saa at demaatte sig at disse *Ambassadeurer* saa vore Fuldmectiget/ saadanne *pretentioner* for Staterne at fremstille/ oc saadan *Accord* at slutte/ at der af skulle sporis at denne *Republig*, so saavel hafde Omsorg for de fremmede *Provinciers* Folckis beste/ som for sig self.

Men med hvad *affection* oc *prolongation* deris Budskab bleff tracteret, saavel som *Ambassaden* derved til ingen *Effect* kunde gelange/ oc hvor (u-sikker icke meer at sig) deris *Lienere* vare/ ved saadan deris forblivelse udi *Nederland*/ hvad for *affronter* dennem oc deris *svite* u-straffet bleff bevist/ oc hvo denne skyld skal tilregnis/ udoivis mere end formeget. Hvorover voris eftertractende Venskab formedelst saadan *Staternis* ophold gandske bleff giøre u-fructsommelig/ den *Åre* som denne *Republigues* *Ambassadeurs* bevistes/ var Saargiørelse/ oc det tilbudne Venskab saa gandske slet actet/ hvorfore *Ambassaden* igien bleff avoceret.

Her aff er at see oc kiende/ hvormegen u-mag oc Besvarlighed der bleff anvent et fast Forbundi oc Venskab med de unierede *Provincier* til veye at bringe/ oc hvad for adstadige *devoir* paa *Parlamentets* *Begne* her til hafver været brugt/ dette midler *Tid* med at forsfare imod *difficulteternis* rodfestelse/ der *GWds* *Lilladelse* dennem udi *Skotland* oc *Irland* tilfallede/ oc den *Allermectigstis* *Haand* som ofver dennem alle var/ all *Sagen* udi *Irland* til saadan en god *Stand* førde/ at ic kun ringe der at forrette ofverblef; De *Krigen* udi *Skotland* oc saa hafde saadan *Fremgang*/ at *Landet* sig gandske maatte undergive; De den *Skotske* *Armee* under den henrettede *Kongis* i *Engelands* *Søns* *Caroli* *Stuarts* *commando* hen marcherede oc til *Dorchester* paa en gang blefve slagne/ oc mesten ruinerede/ eller sangne/ saa at *hand* self med nogle saa kom der fra.

Da

Da først anfaae Staterne for got en *Ambassada* til denne *Republigve* at ofverskikke/ hvilkken saa blef beneventeret, at de nock som gavte tilkiende hvor fast de endnu paa deris første *Fundamente* flode/ men der nu *Tractaten* kom til sin *Fremgang*/ oc en *Deel discurs* bleff forebract om nogen opholdis forestydelles forbigang/ saavel som *Sikkerheds* *Begiering*/ oc vi viffe *Spørkmaals* *Puncter* til *Staternis* *Ambassadeurer* lode gelange/ bleff saadan hos dem affslaget/ oc i de *Sager* som icke behøvedis nogen besvarlig *resolution*, foregivet at de ingen *Fuldmact* der til hafde/ u-ansee deris *Commission* saadan *restriction* dennem ey foreholdt; Alligevel om videre *Fuldmact* at erlange/ maatte det tilskrifte deris *Principaler*, oc førend de kunde give noget *Svar*/ maatte *Provincial* *Stederne* først blifve forsamlede/ hvilkket var en meget slet *Grund* til oprictig *intention* nogen sikker *Fred* eller *Venskab* at holde.

Saa oc hos varende *Tractater*, saavel som udi *Begyndelsen* ingen anden *Fremgang* var en *Høfligheds* *discurs* kunde medbringe/ til med skriftlig tilkiende gaff de *Hollandiske* *Ambassadeurer* til *Parlamentet*/ at deris *Principaler* forehafde 150 *Dilog* *Skibe* at udryste/ foruden dennem som af deris *Flode* allerede udi *Spen* vare; De det altsammen under den *pretext*, ligesom de der med *Sikkerhed* udi *Spen*/ *Negotiens* oc *Skibshandelens* *conservation* for de førende *Provincier* ville søge/ men icke *Engeland* i nogenmaade der med at offendere.

Om dette nu skeede *Parlamentet* at *amoufere*, eller dennem her ved *Krig* at forkyndige/ er *Staterne* self bevist/ saavel som *Fundamenterne* oc stor *Litrystning*/ der de dog samme *Tid* ingen *Siende* til *Spes* hafde.

Herpaa gavte *Parlamentet* ingen anden *Svar*/ men udi alk *Stilhed* forskaffede forraad til deris retsfærdige *defension*, saa fremde de aff nogen blefve ofversaldne. Ey desto ringere forandrede de udi nogen maade deris *resolution*, ey heller noget meer eller mindre begierede/ end *Sagens* *Egenskab* udfordrede/ oc forestillede *Retfærdig-*

220
614

500
412
færdighed / *Reputation* oc det gemeene beste / til begge Siders Vel-
færdts erholdelse / til en riectig Regel hoor efter de deris Verck rictede /
som de / der vare meget begierlige til disse *Tractaters* Lyckelige Be-
sluttelse at gelange / oc saa vst dennem kunde vedkomme / hvis som
til des fuldbringelse kunde tiene / ey at lade mangle.

Midler Tjd fore Staterne med deris udroffning til Spes
fort / forestillede atskillige *Rendevous* Plaker for deris Flode at
conjugere under en *Persons* *commando* *Leut.* *Admiral.* *Tromp* /
hvad hans *Meening* oc *Instruction* hafver varit / skulle hans *com-*
portementer oc begangne *Gjerninger* udvise: *Isynderlighed* / der
iblant andet / et aff deris Skibe kom imod et Orlog Skib som *Cap-*
tein *Jong* hafde udi Befalning / oc venlig bleff hælset med den sed-
vanlige *respect* til disse Orlog Skibe at aflegge / som oc allerede en
aff hans *Camerader* gjort hafde / eftersom saadant altid hafver varit
brugeligt / icke allene som en *Curtoisie* oc *respect*, men oc til en *Rien-*
delse om denne *Nations* rette u-imod *stridelig* *Dominium* oc *Herkskab*
ofver disse omlyggende *Strømme* / hos alle omboende Stater oc
Princker tilstanden / oc *synderlig* hos dennem self oc deris *Forsædre*
med mange *Documenter* oc *Daglig* *praxin* *confrimeris*: Alligevel
veirede hand sig saadant at gjøre / sigende / saadant hans *Hofvet* at
skulle koste om hand det gjorde.

Icke lenge der efter fulde *Gjerningen* aff *Tromp* / hoor om
Particulariterne udi *Bylagen* er tryckt: Hvor aff erkinner hvad
for et u-retmessig oc *Fientlig* *Stycke* imod deris *Naboer* oc *Ben-*
ner / som saa ofte oc alvorlig begierede oc sig saa villig hafde betect all
Benkskab at *confirmere* oc *continuere*, er begangen. De saadant
altsammen under den *pratext*, ved varende *Freds* *Tractater* aff
dennem self anbudet.

De det med saadan *Tros* oc *Brætsferdighed* / i det hand saadant
u-imodstridende *Ret* icke hafver villet erkende / men oc den samme
at bruge: De siden fremdelis / formedelst *Blyckens* *Tilsald* uden
nogen forhold / denne *Republicques* Skibe paa deris egne *Strømme*

oc

oc *Kuster* udi deris egne *Hafner* opsøgt / dennem der ofversaldet / en
Krig begynt / at saaledis baade *Foet* oc *Skib* at ruinere, søgt / oc
af *Spæn* med deris *Skibsmact* at sla / der ved denne *Republicques*
Negotie paa en gang gandte at omstøde / hafde *GD* aff sin store
Naade saadan *Skam* paa deris *Hofvet* som denne *Blycke* anre-
de / icke betalt.

221
612
Efter denne *Republicquens* aff *Engelands* lange *patientie*, oc
efter disse høne paatrengde *Injurier* oc *Provocationer*, oc det paa
Spæn efter deris *Forchaauning* icke ville *succedere*, behagede det de
General *Stater* en anden *Extraorde* *Ambassadeur* til *Parlamentet*
at skicke / hvilcken som de forige *Ambassadeurs* gjort hafde. Deris
første *Flid* anvende deris *Principaler* at undskyldte / oc saadant ey
at hafve varit deris *Intention*, ey heller *Instruction* til saadant
Gjerning udgifoet / hvilcke *Preparationen* u-actende / tilbage *Rom-*
sten fra en anden *Cours* *Parlamentets* Skibis opsøgelse paa deris
egen *Rede* deris uden nogen *Billigheds* *Anfald* / som før er melt /
alligevel aff *Ambassadeuren* for en *accident* bleff neffnt / oc en *Uing*
som tilfaldende *Dijs* var skeet / oc straffede *Gjerningen* i sig self i de-
ris *Principalers* *Naffne*; Icke desto mindre bleffve de som *Gier-*
ningen hafde gjort hos dennem underholdne oc bestyrkede.

De i hvor vel denne u-værdige *Gjernings* klare *Sandhed* en
Deel udi sig self er bevisning nock / i det deris *Flode* under *Tromps*
commando med fri *Forsæt* til de *Engelske* paa deris *Rede* er kom-
men / det øffrige *attesteris* oc bevisis / icke allene med mange *Engel-*
ske / som saadant med *Dyne* hafve anseet / men oc med atskillige
Officerer oc andre *Nederlandske* *Foet* som i *Striden* ere fangne /
hvilckis allis *Vidnißbyrd* offvereensstemmer; Alligevel bleff en
lang *forvildelig* *Examination* forefullet / oc imidler Tjd alle *Hosli-*
liteters *Stillestand* / saa oc fremgang udi lange gamle *Tractater*
aff *Ambassadeuren* begieret / hvor ved de saaledis kunde vinde saa
mengen Tjd / sig her imellem med meere *Mact* at fordre.

B

De

120
De der vi denne *Ambassadeurs* Fuldmact begierede at see/ bleff
en andet *producerit* uden alle hans *Credens-Breffoe* oc *Passbort*/
paa sin *Reise* med gisfen/ men ingen *Fuldmact* med *Parlamentet*
noget at *tractere* eller slutte; *Vdi* hvilket fornemme *Stycke* hand
tog sin *Tilfluct* til den forrige *Ambassadeurs* *Fuldmact*/ som hafde
Commission udi forrige *Sager* at *tractere* oc slutte/ hvilket hannem
oc antog; De enda hvor vst de udi *Sagen* vare henkommen oc
med *Herr Pau* allene handlede om hois synderlige *Stycker* ved
varende *Tractater* var *passerit*, oc *Alliance* mellem begge *Republi-*
qver at slutte. Alligevel begierede *Parlamentet* idelig saa frembt
mueligt var/ *Stridighederne* paa det ventligste at biledge/ med *Herr*
Pau at *tractere* fort fare/ den nervorende *disput.* hvor til hannem
Fuldmact manglede lode beroe/ oc da aff *Ambassadeuren* en andet
bleff foreslaget/ end bemelte *Generalia*, oc en *proposition* at *Parla-*
mentet deris *Begiering* hannem skulde tilkiendegifve; Vare de til-
freds/ formedelst *V-lycken* en for høyt eller stor at acte.

121
Aff *Ambassadeuren* *satisfaction* for erlidene *Skade* oc *securi-*
tet i fremtiden at fordre/ som aff det tryckte er at see; Hvor med det
nu udi *Ambassadeurens* *Hænder* var indstillet til *Accord* at erlange/
effter den *pretenderde* *satisfaction*, hvilket oc da paa begge *Parter*
var at *moderere*, som dennem udi en anden *project* var foreslillet:
De at effter sluttede *satisfactions* *Accord* (den *Punct* om forsikring
for mere *Offuersald* til neste *Consideration* at skulle vare opsat) en
Stillestand med *Naaben*/ som hand begierit hafde/ oc aff *Parla-*
mentet bleff bevilget/ men i *Steden*/ til saadan *Accord* at gelange/
particulariteterne at hensfride/ som *presenteret* var/ behagede det
Ambassadeuren ingenlunde hans forrige alvorlige *Begiering* med
Naabens *Stillestand* at *proseqvere*, u-anseet det stod i hans egen
Mact at fuldbringe/ men slog det gandske oc aldelis aff/ oc begierde
saa vel for sig seiff som de andre *Ambassadeurer* en hastig *Audientz*
til sin *Afsked* at tage/ oc i deris *Lande* igien at forrense/ hvor til de
(effter deris foregifsøende) *expresse* *Befalning* hafde; Hvilket den-
nem

222
613
nem en blef veigret/ men all *respect* oc *accommodation* der til med-
deelt/ oc blef saaledis intet *tracteret*, saalenge de her *residerede*, lige-
som denne *Republ. Publici Ministri* udi *Nederlandene*/ oc hafver den
saalunde/ med denne afftog den ene *Tractat* som den anden at fuld-
drifve/ befaldet.

Vdi deris sidste *audientie* for *Parlamentet* bleff meget igien-
taget aff deris forrige *Projecter*; De belangende det hvis de da me-
sten paa *urgerede*, nemlig u-formodelige *hostiliteter*, hvilket dennem
da saavel som tilforne en vare tilkiendegisne/ oc at deris *Skibe* (hvil-
cke udi *Engeland* blefve opbracte/ oc imod deris *Forhaabning* an-
holdne/ forend nogen *Fientlige* *declaration* var *publiceret*, saa oc
deris *Befehls* habere som vare u-skyldige/ oc ingen *Arfsag* der til
gisfet hafde) maatte friladis/ der paa gafve *Parlamentet* intet an-
det svar/ end ligesom de sig tilforne imod de *Herrer* *Staters* *Am-*
bassadeur, for *Herr Paus* *Ankomst* hafde erklaret/ hvilket en hand oc
ved sin *Ankomst* hafde seet/ hvorudsofver de sig der hen refererede.

De enddog den første *Forbrudelse* oc store *V-lycke* aff *Tromp*
begangen/ paa *Parlamentets* *Side*/ gandske u-forhaabende oc
u-forskyldt var/ kunde dog aff den beskædigte *Deel* intet andet end en
prosecution aff deris *beleidiger* blifve erwartet/ all den *Stund* ingen
satisfaction var *presenteret*; *Vden* saa var/ at *Parlamentet* sig
som et *Jaar* for *Fjodderne* paa dennem som søge deris gandske *Ruin*
oc *fordersvelse* hafde nederlagt/ oc denne *Nations* *Conservation* oc
Welfart *Forradelig* vijs ofvergisfet/ hvor til vi ringe tilforstet haf-
de/ de saadant for gemes skulle eracte.

Aff disse *Procedurer* blifver den gandske *Verden* foreslillet/ oc
nocksom er at see/ med hvad for *affection* oc *Bestendighed*/ *Parla-*
mentet hafver effter *tractet* *Benckab* med de forenede *Provincier*
at hafve/ oc hvor omhyggelig de alle *Occasioner* oc *Lejligheder* til
Krig imellem begge *Nationer* at forbigaae/ u-anseet deris anbyrdelse
til *Benckab* oc nødvoendig *Alliance* bleff forkast.

En-

Endelig de denne *Republique* er bleffoen bekriget/ deris Skibe
offoersaldne/ oc deris Folck ihjellskue/ uden nogen giffoen Aarsags
beleiding/ hvileke *attentater* om de effter deris ynste vare udgangne/
skulle de icke allene Kettigheden/ *Kren* oc *Trafiquen*, men oc det
gandste Varsen self aff denne *Republique*, i største Fare haffver hen-
seet/ hvorudoffoer *Perlamentet* sig haffver befundet skuldige at vare
til en offentlig Krig/ som dennem dog var mishagelig/ aff *Weder-*
parten først begynt/ oc dennem paatregd/ sig med at *defendere*,
oc effterdi ellers ingen retmessig *fatisfaction* eller *securitet* kunde
erholdis/ den ved saadanne *Middel* oc *Bege* at søge/ som *GBD*
HCKren ville giffve *Middel* til.

De ligesom *Perlamentet* her udi deris egne *procedurer* oc
skuldige *Plict* ofoerslødig *justificeret* at haffve formeent/ saa ere de
oc forsikrede at alle u-partiiske *Mennisker* dennem udi deris retfer-
dige *Sag* skulle bifalde/ til deris Lyckelige *Udgang* at geraade/ for-
lade de dem icke paa nogen *Politi* eller *Menniskelige* *Arm*/ men blot
all ne paa den Ketsfærdige *GBDs* *Barmhertige* *Hielp*/ som hand
dennem indtil des saa meget underlig haffver bevist/ oc er den som
dennem ey forlade der hannem med oprictig *Hierte* søge/ oc sig paa
hannem forlade.

Hen. Scobell. Cleric.
Parliamenti.

